

17. Obaly používané ve velkoobchodě a maloobchodě

Velkoobchod

je důležitým článkem mezi výrobou a maloobchodem.

Funkce velkoobchodu

- **plynule zásobuje maloobchodní síť** (i v období, kdy toto zboží není vyráběno, nebo jestliže koupěschopná poptávka podstatně převyšuje plynulou výrobu – překonává časový rozpor mezi výrobou a spotřebou)
- **vyrovnává rytmus výroby s rytmem dodávek zboží do maloobchodní sítě**, což je umožněno především soustředěním a skladováním zásob ve velkoobchodních skladech
- **zlevňuje přiblížení zboží** místu spotřeby a zajišťuje serióznost dodávek a kvalitu, včetně zajištění platební jistoty pro dodavatele
- **vykonává nebo řídí řadu operací, které jsou přímým pokračováním obchodních skladů**, vnitroskladovou přepravu a manipulaci se zbožím a dopravu zboží do maloobchodu
- **přetváří úzký výrobní sortiment na sortiment obchodní**, čehož je dosahováno soustředěním zásob od různých specializovaných výrobních podniků, kompletuje zásilky, připravuje sortiment k expedici podle požadavků prodejen nebo spotřebitele a podílí se na dohotovení zboží (dozrávání banánu apod.)
- **organizováním výstav, veletrhů a vydáváním informační literatury** se podílí na propagaci zboží

Formy velkoobchodu

- **Zprostředkovatelská forma** – nezadržuje žádné zásoby, shromažďuje objednávky od odběratelů a předává je výrobcům a dodavatelům – přímá zásilka zboží.
- **Zásilková forma** – katalogy a propagační literatura, možnost vybrat zboží podle přání a objednat je písemnou formou.
- **Regálová forma** – zprostředkovatel dodá obchodu stojany, naplní je zbožím, maloobchodník platí smluvní cenu za prodané zboží.
- **Samoobslužná forma** – tzv. „zaplat' a odvez“ (cash carry), velký výběr zboží, platba v hotovosti nebo šekem, např. Makro
- **Prodejní forma** – v prodejní kanceláři jsou vystaveny výrobky podniku, nejsou zde zásoby
- **Kompilátorská forma** – (kompilace = práce vzniklá sestavením různorodých prvků) shromažďování zboží, balení do krabic nebo konzervace, dodávka do maloobchodů.

Druhy skladů

➤ **Z hlediska výstavby**

1. Otevřené sklady

- minimální požadavky na úpravu podkladu a podlahy a zabránění krádežím (oplocením)
- může být v jedné rovině s okolní plochou nebo zřízen na tzv. rampách
- zboží, které nevyžaduje uzavřené sklady i zboží skladované v hromadách

2. Polootevřené sklady

- skladištní plochy zastřešeny bez bočních stěn

3. Uzavřené

- chrání výrobky proti všem atmosférickým vlivům, mají obvodový plášť a střechu

4. Výškové

- druh uzavřených skladů, výška od 8 do 12 m

5. Halové

- jednopodlažní sklady s výškou 5 – 6 m

6. Etážové

- skladová kapacita rozložena do dvou a více podlaží

➤ **Z hlediska sortimentu**

1. sortimentní – pro jednu sortimentní skupinu

2. univerzální – dají se použít pro většinu zboží jak potravinářského tak nepotravinářského

3. úzce specializované – pro část sortimentní skupiny (sklad brambor)

➤ **Dle uskladněního materiálu**

1. **nákupní** – skladují se tam materiálové zásoby před výrobou
Dodavatel – (dodávka materiálu) – sklad materiálu – (výdej do spotřeby) – výroba
2. **mezisklady** – v podnicích pro nedokončenou výrobu a polotovary
3. **odbytové sklady** – pro hotové výrobky

➤ **Z hlediska funkce v zásobovacím systému**

1. **Nákupní sklady**
 - soustřeďuje příbuzné druhy zboží od výrobců a vytváří z nich velké zásilky
 - umístěny zejména v produkčních oblastech a uskladňují nakoupenou, zejména zemědělskou produkci (ovoce, zelenina) – co nejrychleji rozvážejí maloobchodníkům
2. **Rozdělovací a třídící sklady**
 - rozdělují a třídí velké dodávky od výrobců a vytvářejí vhodné zásilky pro maloobchod
3. **Sklady pro sezónní a dlouhodobé skladování**
 - pro zboží sezónního charakteru a pro výrobky vyžadující z důvodu dozrávání a zlepšování tržních vlastností delší dobu skladování
4. **Obchodní sklady**
 - velký počet dodavatelů a odběratelů
5. **Odbytové sklady**
 - umístěny u výroby, jeden výrobce, malý počet druhů výrobků, větší počet odběratelů
6. **Veřejné a nájemné sklady** –
 - veřejné – propůjčení skladové kapacity, pronajímá se část skladu, včetně manipulačního zařízení, činnosti se zbožím zajišťuje odběratel
 - nájemné – zajišťují pro odběratele skladování – vykonává skladové operace dle objednávky odběratele (zboží přijímá, uskladňuje, vydává...)
7. **Tranzitní sklady**
 - umístěny na místech velké překládky zboží (v přístavech, na železničních překladištích...)
 - funkce: zboží přijmout, rozdělit a naložit na dopr. prostředek a v množství vhodném pro odběratele
8. **Konsignační sklady**
 - odběratel je zřizuje u dodavatele, zboží je tam skladováno na účet a riziko dodavatele – zboží odebírá dle potřeby a v určitém časovém odstupu zboží platí, případně upozorňuje na potřebu zboží doplnit
 - př. Zásobování náhradními díly (výrobci výp. techniky, kopírovací techniky, některých značek automobilů...)

Maloobchod

zabezpečuje směnu zboží mezi výrobcem a spotřebitelem

Význam maloobchodu je plynulé zásobování obyvatelstva zbožím v potřebné kvalitě, struktuře, místě a čase.

Funkce maloobchodu

- udržuje na prodejních sortiment zboží odpovídající poptávce
- provádí výzkum spotřebitelské poptávky
- rozšiřuje prodejní síť
- zavádí nové formy prodeje
- dodržuje zásady hygieny prodeje, poctivosti prodeje, bezpečnosti práce, pravdivě informuje zákazníka a dbá na pravdivou reklamu

Obaly

Balení zboží do vhodného obalu je důležitou závěrečnou operací moderní výroby zboží.

Funkce obalů

1. ochranná

- obal musí být řešen tak, aby chránil zboží před nejčastějšími škodlivými vlivy, ale také aby chránil okolí před škodlivými vlivy výrobku

2. manipulační

- obal by měl vytvořit z výrobků účelnou manipulační jednotku, přizpůsobenou rozměry, množstvím, hmotností i konstrukčními úpravami jednoduché, rychlé, bezpečné a hospodárné manipulaci

3. informační

- obal je nositelem výstražných a manipulačních značek, údajů o obsahu, výrobci a dalších označení
- obal musí informovat o názvu výrobku, ceně, hmotnosti
- u rychle se kazícího zboží musí být uvedeno datum výroby i doba spotřeby
- má informovat o návodu k použití, způsobu uchování výrobku, jeho složení, záruční lhůtě...
- důležitost jednotlivých údajů by se měla odrazit v grafické úpravě – musí být taková, aby informace na obalu byly jasné, úplné a orientace v nich byla rychlá

4. reklamní

- je zaměřena na doplnění celkového vzhledu obalu
- obal je prostředkem reklamy, musí působit esteticky a zákazníka zaujmout

Druhy obalů

A) Podle úlohy při oběhu zboží

- **přepravní obaly**
 - chrání zboží při přepravě a usnadňuje manipulaci se zbožím, snižuje ztráty zboží při skladování a přepravě
 - pytle, bedny, přepravky, palety, sudy
- **skupinové (obchodní) balení**
 - sdružuje určitý počet spotřebitelských obalů, usnadňuje manipulaci v prodejnách
- **spotřebitelské obaly**
 - zaručuje původnost zboží, zvyšuje kulturnost a hygienu prodeje, informuje spotřebitele o použití, trvanlivosti a skladování výrobku
 - sáčky, skládačky, krabice, kelímky, misky, vaničky, přebaly, tuby. Láhve, sklenice, plechovky, vakuové obaly

B) Podle četnosti obalů

- **vratné obaly** – např. láhve od piva, přepravky, bedny, palety
- **nevratné obaly** – např. plechovky

Obalové materiály

- **Dřevo** - snadno dostupné dobře opracovatelné, pevné, tlumí vibrace, tepelně izoluje. Nevýhodou je nasáklivost vodou možnost znehodnocení mikroorganismy, možnost ovlivnění chuti a vůně zabaleného zboží.
- **Textil** - výhodou je nízká hmotnost, vysoká pevnost, úplná ohebnost a poddajnost
- **Papír** - výhodou je snadná dostupnost základní suroviny na výrobu (dřevo), recyklovatelnost, nízká cena, snadná potiskovatelnost, možnost dalších úprav (např. impregnace) a široký sortiment dle hmotnosti - papíry, kartony, lepenky
- **Kov** - výhodou je pevnost, neprodyšnost a dobrá tepelná vodivost, nevýhodou je nebezpečí koroze a mnohá cena
- **Sklo** - výhodou je snadná dostupnost suroviny a možnost její recyklace, chemická odolnost, dobrá omyvatelnost a snadná zpracovatelnost do rozličných tvarů, nevýhodou je křehkost, hmotnost a nižší odolnost vůči změnám teploty
- **Plasty** - existuje velké množství druhů plastů, nejčastěji požadovanými vlastnostmi jsou např. prodyšnost, smrštitelnost, pevnost či pružnost atd., výhodou je snadná zpracovatelnost, malá hmotnost a nízká cena, nevýhodou je, že se většinou v přírodě nerozkládají a je nutné je průmyslově likvidovat
- **Kombinované materiály** – vznikají spojením několika vrstev různých materiálů, čímž se dosahuje požadovaných vlastností, Příkladem takového obalu jsou krabice Tetra Pak, laminované

sáčky nebo fólie pro vakuové balení.

Označování obalů

- **Na přepravních obalech** se umísťují **manipulační značky** upozorňující na způsob zacházení se zbožím během přepravy a uskladnění. Například – neklopit, zde otevřít, maximální povolené vrstvení, chránit před sálavým teplem, skladovat v teplotním rozmezí, pozor křehké, živé organismy. Umísťují se na dobře viditelná místa.
- **Na prodejních obalech** se umísťují **značky jakostní, certifikační, výstražné, identifikační, ochranné známky**, sloužící k větší informovanosti spotřebitele o zboží.
- **Značky materiálového složení (recyklační značky)** umísťované na všech typech obalů umožňují správné třídění obalů během jejich likvidace.

Likvidace obalů

- recyklace – použití jako materiál pro výrobu nových výrobků
- spalování – za vysokých teplot omezuje vznik zplodin
- skládkování – uložení na skládku